

Ekspertutvalget for etter- og videreutdanning
v/ Simen Markussen, leder

Oslo, 5. april 2019

Innspill til ekspertutvalget for etter- og videreutdanning

Fleksibel utdanning Norge, forkortet FuN, er den eneste landsdekkende medlems- og interesseorganisasjonen for institusjoner som tilbyr fleksibel utdanning og er opptatt av nettbaserte undervisningsformer og læringsteknologi. Vi representerer over 50 medlemmer over hele landet innenfor et mangfold av bransjer og fagområder på ulike nivåer (Universitet/Høyskole/fagskole/vgs/grunnskole), hvor 14 av disse er universiteter og høyskoler. Hovedtyngden av studietilbudet retter seg mot voksne og utgjør dermed en viktig del av etter- og videreutdanningstilbudet i Norge. FuN er fellesorgan for offentlig godkjente nettskoler og har arbeidet systematisk med kvalitetsarbeid innenfor fleksibel og nettbasert utdanning i over 50 år. (Se blant annet våre [Kvalitetsnormer for nettbasert utdanning](#) og [Kvalitet i nettundervisning – en veileder](#).)

Kompetansereformen Lære hele livet og betydningen av fleksibel utdanning

Ekspertutvalget for etter- og videreutdanning har fått som mandat å undersøke hvilke udekkede behov som finnes for etter- og videreutdanning i dag, og i hvilken grad utdanningssystemet er i stand til å møte arbeidslivets behov for fleksible kompetansetilbud. Hva betyr det at et utdannings- eller opplæringstilbud er «fleksibelt»? Vi i Flexibel utdanning Norge har definert fleksibel utdanning slik:

«Med fleksibel utdanning menes utdanning der den lærende har stor grad av valgfrihet når det gjelder hvor, når og hvordan læringsaktiviteter gjennomføres».

En stadig større del av denne fleksibiliteten muliggjøres ved hjelp av teknologi og nettstøttet undervisning, men det skjer også fysisk gjennom regionale utdanningssentre, ved tilrettelagt læring på arbeidsplassen og i samarbeid med spesifikke bransjeaktører. Det som er sikkert, er at livslang læring må foregå fleksibelt, kontinuerlig gjennom hele livet og mens vi er i jobb.

Trepartssamarbeidet må koble på en fjerde aktør – nemlig utdanningstilbyderne

Regjeringens kompetansereform «Lære hele livet» går dermed rett inn i vår organisasjons kjernevirksomhet. FuNs medlemmer representerer et mangfold av tilbydere som kan bidra til å tette det såkalte kompetansegapet - gapet mellom arbeidslivets behov for kompetanseutvikling og eksisterende etter- og videreutdanningstilbudet, ref. [NHOs kompetansebarometer for 2018](#), som

viser den høyeste andelen udekket kompetansebehov hos bedriftene i de fem årene kompetansebarometeret er gjennomført. Det er bred enighet om at det etablerte trepartssamarbeidet, representert ved arbeidsgiverne, arbeidstakerne og staten, er en forutsetning for å få til det kompetanseløftet som trengs, men da er det viktig at utdanningsinstitusjonene kobles på som en fjerde aktør i dette samarbeidet.

Vi har historisk vært og vil fortsette å være avhengige av både private og offentlige aktører for å utvikle et bredt fleksibelt utdannings- og opplæringstilbud for voksne i Norge. Det er viktig å fortsette å utnytte eksisterende kompetansemiljøer og bygge på aktive fagorganisasjoners kunnskap på feltet voksnes læring. Vi etterlyser en enda tydeligere satsning på fleksibel utdanning på tvers av gamle skillelinjer mellom formell/uformell, offentlig/privat og nasjonal/regional opplæring og utdanning.

Hvorfor fleksibel utdanning bør være et prioritert område i kompetansereformen

- Fleksibel utdanning har en *nøkkelrolle* og vil måtte stå for en stor del av løsningen når flere voksne skal videreutvikle sin kompetanse mens de er i jobb og har andre forpliktelser.
- Mange kan tenke seg å studere på nett. (I 2016 gjorde [TNS Gallup en undersøkelse for Fleksibel utdanning Norge](#) som viste at 77 prosent av dem som ønsker å ta etter- og videreutdanning, kan tenke seg å gjøre dette på nett. Undersøkelsen er representativ for hele befolkningen mellom 25 og 60 år og bør være et viktig referansepunkt når kompetansereformen nå rulles ut.)
- De siste fem årene har det vært stort fokus på MOOCs nasjonalt og internasjonalt (massive åpne nettkurs), med både positive og negative konnotasjoner. Positivt har MOOC-bølgen løftet bevissthet om potensialet for nettbasert utdanning, spesielt med hensyn til skalering, mens vi på den negative siden vet at mange også assosierer MOOCs (som igjen assosieres med nettkurs) med lav fullføring og korte kurs uten formell kompetanse. Siden mange MOOC-deltakere allerede er høyt utdannede som ønsker påfyll i spesielle temaer og emner, kan det i denne sammenhengen gi mer mening å snakke om «drop ins» enn «drop outs». Det er også viktig å huske på at MOOCer alene ikke kan stå for et fullskala utdanningsløp for hele befolkningen. Nettkurs derimot, har lang tradisjon i Norge og internasjonalt med relativt høy grad av fullføring, og er kompetansegivende på ulike nivåer.

Utfordringer og muligheter

Det er viktig å synliggjøre at det per i dag er en motstridende innretning i finansiering og incentiver for vanlige bachelor- og masterløp og etter- og videreutdanning ved de høyere utdanningsinstitusjonene. Mens gratisprinsippet og fullføring på normert tid er førende for utvikling av 3+2-studiene, må etter- og videreutdanning finansieres av utdanningsinstitusjonene *selv om* det trengs fleksibel tilrettelegging som koster penger, og *uten at* institusjonene har lov til å ta betalt for allerede utviklet studiepoenggivende programmer. I tillegg vil voksnes behov for fleksibilitet og

lengre tid på gjennomføringen slå dårlig ut på fullføringsstatistikken sett med tradisjonelle øyne. Her er det et behov for å se på både regelverk og finansieringsordninger, i tillegg til at det må satses bredere og mer helhetlig på fleksible etter- og videreutdanningstilbud. Konkret foreslår vi:

- **Øremerking til desentrale og fleksible grunnutdanninger og etter- og videreutdanninger, og øremerking av prosjektmidler til utvikling av fleksible etter- og videreutdanningstilbud som både private og offentlige utdanningstilbydere kan søke på.** Midlene bør favne bredt både når det gjelder utdanningsnivå og fagområder. Høsten 2018 ble det lyst ut 10 millioner kroner til «fleksible videreutdanningstilbud i digital kompetanse», og en tilsvarende øremerket utlysning på hele 35 millioner er nylig gått ut for 2019. Tilbudene kan være videreutdanningstilbud innen teknologi, eller videreutdanning som er nødvendig for å digitalisere virksomheter. Dette er en prisverdig og viktig satsning, men etter vår mening en satsning som likevel treffer for smalt. Det trengs å utvikles fleksible utdannings- og opplæringstilbud på *alle* fagområder innenfor *alle* bransjer og for *alle* voksne som skal stå lengst mulig i jobb.
- **Utdanning og opplæring trengs både som poenggivende formell utdanning og ikke-formell opplæring.** Spesielt når det gjelder det siste, er det vesentlig å trekke inn arbeidsgivere og bransjer for å sikre validering og sertifisering av oppnådd kompetanse. Her bør man stimulere møteplasser for konkret samarbeid mellom utdanningstilbydere og arbeidslivet for å sikre relevans i tilbudene. Frivillig og ideelt organisasjonsliv kan spille en viktig rolle her, med sentrale aktører som FuN og VOFO i spissen.
- **Det må tilrettelegges for kortere, modulbaserte fleksible utdannings- og opplæringstilbud som er bedre tilpasset arbeidslivets behov,** og her er blant annet fagskolene en viktig aktør. Det er et problem at fagskolene i dag er bundet av et regelverk som hindrer dem fra å utvikle utdanningstilbud som er kortere enn 30 studiepoeng, tilsvarende 6 måneder.
- **Mer forskning på fleksibel og nettbasert læring.** De raske teknologiske endringene muliggjør stadig nye former for læring og større individtilpasning av tilbudene, blant annet gjennom læringsdata (learning analytics) og kunstig intelligens. Her trengs det mer forskning på hva som fungerer, og hvordan man kan kvalitetssikre utdanning og opplæring med bruk av stadig mer avansert teknologi, inkl. hensyn til personvern og etikk.
- **Utprøving av alternative finansieringsmodeller for livslang læring,** inkl. stimulering av utdanningstilbyderne og av den enkelte lærende.
- **Bedre rammevilkår,** blant annet utvidelse av regelverket hos Lånkassen til å omfatte voksne, og bedre tilpasning til nettbasert utdanning (i dag må alle tilbydere omregne nettkurs til «undervisningstimer», hvilket er lite hensiktsmessig)
- **Oppmyking av regelverket hos NAV** for kompetanseutvikling for arbeidsledige

Nasjonal møteplass for fleksibel utdanning

Det er fra flere hold uttrykt et behov for bedre oversikt over EVU-tilbudene i Norge, med et ønske om en helhetlig portal. Utdanning.no har allerede fått tildelt midler til å oppdatere og synliggjøre etter- og videreutdanningstilbudet, en oppgave som FuN naturligvis gjerne vil bidra til i samarbeid med andre relevante aktører. DIKU skriver i sitt høringsinnspill til etter- og videreutdanningsutvalget at:

Det er også behov for en nasjonal aktør som, uavhengig av utdanningsnivå, kan være en møteplass for utvikling av kvalitetssikret, fleksibel videreutdanning. Flexibel utdanning Norge (FuN), den nasjonale interesseorganisasjonen for institusjoner som tilbyr fleksibel utdanning, kan spille en slik rolle. Deres medlemsorganisasjoner er allerede innrettet mot dette markedet, og de har relevant kompetanse og erfaring til å legge til rette for og drive kunnskapsdeling og erfaringsutveksling innenfor fleksible og digitale læringsformer.

Vi i Flexibel utdanning Norge stiller oss naturligvis 100 % bak dette sitatet, og møter gjerne utvalget for å diskutere våre innspill. Vi ønsker ekspertutvalget lykke til i slutføringen av sin rapport.

Med vennlig hilsen
Flexibel utdanning Norge

Torunn Gjelsvik
Direktør